

ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ, АБО ЯК ДОЛАТИ ТРУДНОЩІ ЖИТТЯ

Гузовська-Корицька Г. *На сьомому небі від щастя: повість*. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 80 с.

Сучасна художня література спонукає до переосмислення життєвих цінностей, які актуальні як ніколи. Порушені письменницею проблеми в повісті для дітей середнього шкільного віку «На сьомому небі від щастя» (батьки і діти, війна і мир, минуле і сучасне тощо) спонукають діяти, співпереживати, підтримувати. Філософське осмислення авторкою життя родин Рибальських-Задорожних залишає бажання стати співтворцем, співучасником подій, ще не раз повернутися до прочитаного, переосмислити, винести урок на майбутнє.

«Богдан був п'ятим пагінцем великої дружної родини. Щороку його відправляли на село. То було найбільшим щастям – вирватися на волю, пізнавати світ, купатися в любові дідуся й бабусі, які здували з нього пилінки, цілими днями проводити час на подвір'ї в компанії Проська й Вірного. Над ним тряслися, як над збитим яйцем, догоджали млинцями зі сметанкою, якою щедро ділилася Чорнушка. Знала за що!.. ... Однак із ним не панькалися, не потурали забаганкам, а привчали до життя. Він був мізинчиком, але не мазунчиком» [1, с. 6]. Про справжність і магію простих житейських речей, занурення читача в культуру через посередництво тексту, опанування традицій, звичаїв, норм, цінностей, моделей поведінки, властивих культурі українського народу розповідає на сторінках своєї повісті («більшого твору» (авт.), бо до цих пір писала оповідки, казки, новели) «На сьомому небі від щастя» запоріжанка, що родом із Тернопільщини, Галина Гузовська-Корицька. Стійка авторська ідея, що має традиційне вираження й розуміння, утворює своєрідний культурний пласт, який функціонує між людиною та середовищем, між батьками й дітьми, між дорослими й підлітками. Дитина адаптується в соціумі, відчуваючи підтримку

рідних, приймає правила гри, водночас, має право на власну думку, право вибору.

Письменниці вдається реалізувати три концептуальні «поля».

Поле характеру, яке виражає риси характеру людей, особливості поведінки (людяність, гуманність, справедливість, гостинність, справжність): «Зраділи всі, коли побачили, як задержуватий підійшов до рятувача-кандидата й, подаючи руку, промовив: – Мир? Мізинчик, потискаючи правицю, відповів: – Мир і дружба. Згоден? Володя згідливо кивнув головою й запропонував: – Запрошую по гриби! Як тільки вилізуть – перший урожай наш!» [1, с. 17]; «По сусідству не зімкнув очей до ранку Володька. Він згадував прожитий день і дивувався, як легко можна налагодити взаємини, узявши в напарники підтримку й порозуміння; як легко зробити крок назустріч, позбувшись зверхності й самовпевненості» [1, с. 17] – розділ «Примирення»; «Усвідомлюючи суть сказаного, Мізинчик відчув жаль до дідуся. Пів століття на тракторові відгукуються нічними болями і стогонами. Не раз хлопець допомагав розтирати хворі руки й ноги настоянкою, яку бабуся готувала з білої лілеї, вирощеної в городчику» [1, с. 29]; «Мізинчику святкувалося по-особливому. Він радів за бабуся й дідуся, які завжди були для нього взірцем справжніх родинних взаємин. Переїнявся долею Софійки, яка стала промінчиком надії для Руслани, що захворіла на лейкемію. Нелегка участь випала їй – бути донором для сестри. Задираки, які прийшли привітати сусідів, принесли гарну вісточку – на днях повертається Володька з Європи» [1, с. 32] – розділ «Софійка»; «Після випадку на озері вони заприятелювали, а на груші знайшлося місце, де можна годинами мріяти, згадувати, ділитися. До того ж уроки плавання стали місточком для налагодження взаємин між підлітками. Богдан набував беззаперечного авторитету серед сільських. До нього тягнулися всі, хто мав намір навчитися плавати. Не один виношував мрію досягти вершин, як це вдалося їхньому тренерові. «Та й Володька – класний пацан! Саме він зробив мене героєм, розказуючи сільським, як я його рятував», – аналізував хлопець, смакуючи грушкою, яка медом стікала по підборіддю, між пальцями» [1, с. 33]; «– Володька! Нарешті! – вигукнув радісно й кинувся вітати друга. – Як мені тебе не вистачало! Нудьга заїла. Хоча тут такі новини! – хлопець урізнобіч розсипав радість зустрічі» [1, с. 33] – розділ «Магнітик на

пам'ять»; «І нащо я поліз до бика? Знав же, що небезпечно, – каюся в думках Володька, накульгуючи на ногу. – Добре, що друзі в мене надійні! Справжні!» – розділ «Чому не варто брати бика за роги, а мишку за хвіст?» та ін.

Поле емоцій, в якому виражено емоційний стан людей (віра, надія, любов-закоханість, любов-родина, любов-мама): «Богдан, щойно висунувся з автомобіля, потрапив в обійми дідуся. Той, міцно пригортаючи онука, куйовдив кучерявий чуб, прицмокував – тішився найбажанішому гостю» [1, с. 5] – розділ «У літо»; «Був довгоочікуваним і бажаним. Згадував, як кожного дня його народин мама вітала й казала, що вдячна Богу за подароване їм таке щастя. Син!» [1, с. 6]; «Хлопчик з'явився на світ життеусміхненим. Спав на матрацику, наповненому соломною, бо в родині дотримувалися традицій і вірили, що «хто на солоні спав, той і здоров'я мав». Щоранку, прокидаючись, живив рідних неймовірною усмішкою, потягувався смаковито і простягав рученята до матусі, яка, здавалося, тільки й очікувала на його пробудження. З нього розпочинався день у родині, ним і закінчувалися всі радісні миттєвості» [1, с. 6]; «Мізничик, якого привезли на початку літа, заповнював увесь простір душі. Малий хвостиком тягнувся вслід за дідусем...» [1, с. 7]; «Дарунки отримали всі: так було заведено в родині» [1, с. 9]; «До джерела ставилися по особливому. Воно було столітнім свідком родинних побачень. Біля нього вперше зустрівся з Марією...» [1, с. 10]; « – Щастя моє прокинулося! Запрошую на сніданок!» [1, с. 11] – розділ «Мізничик»; «– Бабуню, ти ж хотіла бути зі мною на сьомому небі від щастя, то сьогодні й заглянемо туди, коли вугра приготуєш за власним рецептом!» [1, с. 16] – розділ «Примирення»; « – Не поїду. Де вона була, коли я хворів? Згадала... – хлопець, ковтаючи слова, зрошені дитячими спогадами, говорив, говорив... Ставив запитання й сам відповідав: – Де вона була, як мені хотілося обняти її, пригорнутися? Де вона була, коли я йшов у перший клас? Думає, завезла подарунків – і купила мене?» [1, с. 20] – розділ «Володька»; «Дівчинка припала до води, жадібно втамовуючи спрагу. Хлопець відчув тепло рук Руслани, коли вона, склавши долоні човником, підставила під його руку. Володя затаїв подих, спостерігаючи за дівчиною. З-під її хустинки вибилося пасмо волосся. Він обережно вільною рукою підсунув його на місце.

Йому хотілося, щоб якнайдовше тривала ця мить» [1, с. 49] – розділ «Літні пригоди з присмаком лисичок»; «Дідусь глянув услід і промовив: – От і виріс. Шкода, що батько не побачить, який орел літатиме! Забрав Чорнобиль сина, – сльоза пам'яті скотилася по старечій щоці. «Нічого, любий, виходили хлопця. Маємо опору на старості літ, – подумки ділився згорьований передчасною смертю єдиного сина батько. – Якби не мама-зозуля, то було б йому легше. Бач, прилетіла. Не вдалося купити кровинку закордонням. Міцний горішок виріс. Із характером. Наш», – тішився чоловік, доплітаючи за онуком косу з цибулі» розділ «Чому не варто брати бика за роги, а мишку за хвіст?» [1, с. 51] тощо.

Поле ментальності, яке виражає розумові цінності (мудрість, досвід, наука, спогади): «Богданчик, бо даний Богом, ще не переймався своїм майбуттям, а ось батько, Богдан-старший, плекав надію, що син продовжить династію військових. Гартувалися тіло й душа хлопця. Він на ходу сприймав батьківську науку. До трьох років знав абетку, читав, рахував. Спілкування з ним було справжньою насолодою. У дитячому садочку мав неперевершений авторитет і заслужено отримав прізвисько Всезнайчик» [1, с. 7] – розділ «Мізинчик»; «Богдан завжди напрошувався на ночівлю в кімнату маминого брата. Тут по-особливому відчувався юнацько-чоловічий дух, кожна річ таїла в собі загадку років. З інших світлин поглядом пропікали дідусь-афганець, батько-чорнобилець, дядько-атовець» [1, с. 11]; «Богдан-молодший приймав правила гри, і як тільки клюнуло, він обережно, стримуючи емоції, знімав першу впійману рибу з гачка і, як повчав дідусь, промовляв: «Ловися, всяка рибко, до смаку». Обов'язково першу треба відпустити, щоб та «привела інших» [1, с. 14]; «Родина Рибальських мала певні традиції. З діда-прадіда були любителями риболовлі. Жінки берегли родинні рецепти приготування страв із риби» [1, с. 14] – розділ «Примирення»; «Щодня, поки почне припікати, Богдан давав уроки плавання всім охочим. Це була нелегка праця, але необхідна. Гуртків у школі не було, тож більшість пізнавала науку дідівським способом: вивозили в човні серед озера, а потім човен нібито ненароком хитався й дехто опинявся «за бортом». Таким чином, із міркувань самозбереження, доводилося вибиратися з води» [1, с. 19]; «Сприймаючи повчання дядька Михайла, знав (Мізинчик – авт.), що чоловік не повинен плакати» [1, с. 20] – розділ «Володька»; «Він радів,

що має кому передати досвід: підрастає онук. Не переймався, що в місті є кому косити газони й це ремесло навряд чи знадобиться Мізинчику, однак чоловік повинен уміти давати раду всьому»; «Знаний косар-хлібороб терпляче навчав мистецтва налаштування знаряддя до роботи» [1, с. 22]. « – Справжнім росте чоловіком. У місті, може, і не знадобиться така діяльність, а я підмогу в селі матиму! Приїде ще не раз. Міцне коріння пускає на нашій землі, якщо має бажання пізнавати життя, — гордо відповів косар-хлібороб, пишаючись нащадком» [1, с. 26] – розділ «Косар»; « – Проміємо, змастимо йодом, прикладемо лід чи сольовий, а можна й содовий, компрес, що під рукою буде, – зразу й полегшає. Варто біль згасити, а там і забудеться, – заспокоював друг» [1, с. 33]; «– Прийняли мене по-людськи. Видно, що готувалися. Виділили окрему кімнату. Ноутбук, телевізор. Однак виникла мовна проблема. Спілкувався тільки з мамою, і то за роботою. Вона днями з кухні не вилазить: варить, парить, випікає. З Андресом перетиналися ввечері, коли той повертався з кав'ярні. Мовний бар'єр давався взнаки, хоч мама допомагала з перекладом. Копітка праця в них. Працюють на себе, усе вкладають у бізнес. Від клієнтів не мають відбою: українські страви там обожають. Рук не вистачає. Думаю, що й на мої сподівалися. Однак така круговерть не для мене. І не хочу нікуди їхати. Мені й тут добре. Дідусеві й бабусі я більше потрібен, ніж мамі, – категорично закінчив підліток» [1, с. 35]; «– Це правильний дощ. Він необхідний серпню, як і тепло. Хлопець дивувався, однак уточнював: – Хіба бувають неправильні дощі? Роман Іванович, ховаючи усмішку у вуса, відповідав: – Коли після дощу розпогоджується й теплом окутується земля, то чекай гарного врожаю грибів» [1, с. 37] – розділ «Магнітик напам'ять» та інші.

Варто відзначити, що введена авторкою в текст власне створена казка (розділ «Літні пригоди з присмаком лисичок» [1, с. 48]) є оригінальним прийомом у повісті.

Зауважимо, що кожен із розділів повісті містить пригодницькі вкраплення, пересіяні гумористичними ситуаціями. У розділі «Літні пригоди з присмаком лисичок» авторка доречно запроваджує елементи тихого полювання, засновані на народних знаннях, традиціях. Якщо мрієш стати учасником такого дійства, то обов'язково варто поповнити знання про лисичок, вужів, черпачки з лопуха тощо.

Прочитавши розділ «Чому не варто брати бика за роги, а мишку за хвіст?», винесеш урок від «поєдинку» Володьки Задираки з Брикайликом; скористаєшся знаннями, яку мишку варто вибирати під час покупки девайса, як розпоряджатися фінансами тощо.

На нашу думку, варто виділити розділ «Дядько Михайло». Михайло – воїн, фермер, волонтер. Він вірець для підлітків, однак для Мізинчика – рідна людина (брат мами), а для Володі вимріяний приклад батька. Авторці вдається акцентувати на душевних нотках героїв твору.

Заслуговують на увагу мовно-художні засоби твору – метафори, паралелізми, персоніфікації, приказки, вишукані епітети, алюзії, гіперболи, фразеологізми, неологізми: «Хлопець краєм ока побачив, як мама витирала заплакані очі, а почуте зачепило за живе» [1, с. 3]; «До опівночі подвір'я Рибальських гомоніло, сміялося, дивувалося. За радістю зустрічі спостерігав щербатий місяць із високості та пара очей через шпаринку паркану» [1, с. 5]; «Днів, коли всі збиралися в родинному гнізді, було не так і багато: Святвечір, Великдень. Випадало, що й на дні народження гомоніло подвір'я радістю зустрічі» [1, с. 7]; «Щойно господар виходив із хати, птахи вмикали свої гучномовці й наповнювали подвір'я звуками пробудження» [1, с. 9]; «– Золото, а не діти, – мовив розчулено» [1, с. 9]; «Зайшло в глухий кут після того, як друг дізнався, що дівчина вибрала Романа» [1, с. 12]; «Мізинчик нікому не розказував про свою мрію, а в найпотаємніших закутках душі плекав надію впіймати вугра» [1, с. 14]; «Сонце добряче покусувало» [1, с. 15]; «Хлопець, жестикулюючи, описував вугра, якого підчепили на гачок, а дівчина, спостерігаючи за його емоційністю, міркувала над тим, як би їй не потрапити на гачок кохання» [1, с. 15]; «Валентина крутилася, як муха в окропі, зранку до вечора бігаючи по роботах» (с.18); «– Коси, коса, поки роса, а як роса додолу, то ми додому, – завершально оголосив Роман Іванович» [1, с. 25]. «– Володю, гава залетить, – підбігла до нього Софійка і чмокнула в оміту сповіддю щоку» [1, с. 37] тощо.

Прикметною ознакою індивідуального стилю письменниці є слова-речення наприкінці кожного розділу, які містять смислове навантаження: «Вакації», «Корінчик», «Випадок», «Сподівання», «Життєвість», «Крапки» та ін.

Провідні мотиви повісті Г. Гузовської-Корицької «На сьомому небі від щастя» – людяність, любов до рідних, малої батьківщини, вшанування сімейних традицій, плекання віри й надії, мудрість і життєвий досвід, всеперемагаючої віри добра над злом, світла над темрявою.

Маючи великий освітянський досвід, Галина Гузовська-Корицька професійно представила у художньому тексті актуальні питання, які чіпають за живе як дорослого, так і дитину. На уроках літератури рідного краю школярі дискутують, мізкують, радять. Листівка-додаток до книги спонукає до написання листа героям, авторці. Відгуки, коментарі в соціальних мережах розкривають необхідність уведення твору у шкільну програму. Повість сприятиме формуванню та розвитку гармонійної особистості; виховуватиме любов до рідної землі, почуття патріотизму, національної самосвідомості.

Повість Галини Гузовської-Корицької «На сьомому небі від щастя» приємно читати завдяки цікавому змістовому наповненню та наявності ілюстрацій. У книзі вказано, що автором ілюстрацій та художнього оформлення є Олена Сажко. Дизайн обкладинки належить Христині Явтушенко.

Цією книгою Галина Гузовська-Корицька, кандидатка філологічних наук, завідувачка кафедри Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, заявила про себе як про яскраву особистість українського письменства. Щиро вітаю авторку й бажаю, щоб завжди була на сьомому небі від щастя, щоб мрії здійснювалися, а повість було введено у шкільну програму. Попри всі труднощі й перешкоди вірити, що щастя таки є! І обов'язково повинно бути продовження історій, бо на них із нетерпінням чекають як діти, так і дорослі.

Повість Г. Гузовської-Корицької «На сьомому небі від щастя» отримала у 2022 році відзнаку журі науково-літературного конкурсу Фондації Українського Вільного Університету (США) за твір, виданий у 2021 році.

Література

1. Гузовська-Корицька Г. На сьомому небі від щастя: повість. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 80 с.